

Chlubit se křížem (Ga 6,11–18)

Texty na tento týden

Ga 6,11–18; Ř 6,1–6; 12,1–8; 2K 4,10; 5,17; 11,23–29

Základní verš

„Já však se zanic nechci chlubit ničím, leč křížem našeho Pána Ježíše Krista, jímž je pro mne svět ukřížován a já pro svět.“ (Ga 6,14)

V této poslední lekci budeme studovat závěrečná slova a myšlenky Listu Galatským. Pavel, který si byl vědom svého povolání a pravdy, kterou zvěstoval, psal tento dopis se stejným inspirovaným nadšením a zaujetím jako starozákonní proroci. A stejně jako oni ve své době, i on naléhavě nabádal své současníky, aby se odvrátili od svého nesprávného nasměrování a vrátili se zpět k Bohu.

Navzdory odlišné době a situaci bychom mohli na závěr dopisu Galatským připojit slova, která napsal o téměř 7 století dříve prorok Jeremjáš: „Toto praví Hospodin: ‚Ať se moudrý nechlubí svou moudrostí, ať se bohatýr nechlubí svou bohatýrskou silou, ať se boháč nechlubí svým bohatstvím. Chce-li se něčím chlubit, ať se chlubí, že je prozíravý a zná mne; neboť já Hospodin prokazují milosrdenství a vykonávám na zemi soud a spravedlnost; to jsem si oblíbil, je výrok Hospodinův“ (Jr 9,22.23).

Marnost a zbytečnost lidské moudrosti, našeho bohatství a síly se nejzřetelněji ukáže pod Kristovým křížem, který je centrem Pavlova dopisu bloudícím křesťanům v Galacii.

Vlastní rukou (Ga 6,11)

Teď vám píší vlastní rukou; všimněte si velkého písma. (Ga 6,11)

Osobní studium

Přečti si text Ga 6,11–18 a porovnej ho se závěrečnými slovy dalších Pavlových listů: Římanům, 1. a 2. Korintským, Efezským, Filipským, Koloským a 1. a 2. Tesalonickým. Čím jsou si tyto texty podobné a v čem se liší? Čím to je podle tebe způsobeno?

Pavlova závěrečná slova nejsou vždy stejná, ale nacházíme v nich mnoho společných znaků: (1) pozdravy konkrétním osobám, (2) poslední napomenutí, (3) vlastní podpis a (4) závěrečné požehnání. Když porovnáme tyto charakteristické znaky se závěrečnými slovy v Listu Galatským, vidíme dva významné rozdíly.

Za prvé, na rozdíl od ostatních Pavlových listů neobsahuje List Galatským žádný osobní pozdrav. Proč? V Pavlově Listu Galatským chybí i jeho tradiční díkůvzdání. V obou případech může jít o další náznak napjatého vztahu mezi Pavlem a Galatskými. Pavel je zdvořilý, ale v některých momentech si zachovává určitý odstup.

Za druhé, je dobré si uvědomit, že Pavel své dopisy často „psal“ tak, že je diktoval písaři (Ř 16,22). Když písař dopsal, Pavel na konec listu připsal několik slov vlastní rukou (1K 16,21). V Listu Galatským se však Pavel tohoto zvyku nedrží. Když vezme pero, je ještě tak zaujatý situací v Galacii, že hned nekončí, ale píše dál. Jednoduše nedokáže odložit pero, dokud ještě jednou neuvede důvody, pro které by měli Galatští zanechat svého nerozumného jednání.

V Ga 6,11 Pavel upozorňuje na velká písmena, kterými píše. Někteří se domnívají, že Pavel nemluvil o velikosti písmen, ale o neúhlednosti svého písma. Myslí si, že Pavlova ruka byla buď zmračená od pronásledování, nebo přetížená od výroby stanů, proto bylo jeho písmo nedokonalé. Jiní jsou přesvědčeni, že tato slova poskytují další důkaz o tom, že měl slabý zrak. I když oba tyto názory jsou možné, jako nejméně spekulativní tvrzení se jeví Pavlův úmysl zdůraznit, co měl na srdci. Je to něco podobného, jako když my zdůrazníme důležité slovo nebo myšlenku tím, že ji podtrhneme, napíšeme kurzívou nebo velkými písmeny.

Ať to bylo jakkoliv, Pavel určitě chtěl, aby si čtenáři všimli jeho výstrahy a napomenutí.

Aplikace

Kdy jsi naposledy dostal důležitý osobní dopis nebo e-mail? Čeho se týkal? V jakém vztahu jsi byl s odesílatelem? Jak vnímáš poselství Písma, jehož autory inspiroval Bůh a prostřednictvím oživující moci Ducha chce promlouvat do tvého života? Jakým důležitým textem z Bible k tobě Bůh naposledy promluvil? V čem spočívala podstata Božího poselství?

Chlubit se skutky zákona (Ga 6,12.13)

¹²Ti, kteří chtějí dobře vypadat před lidmi, nutí vás, abyste se dávali obřezat, jen aby nebyli pronásledováni pro kříž Krista Ježíše. ¹³Vždyť ani ti, kdo jsou obřezáni, zákon nezachovávají; chtějí, abyste se dali obřezat jen proto, aby se mohli pochlubit tím, co se stalo na vašem těle. (Ga 6,12.13)

Osobní studium

Přečti si text Ga 6,12.13. Jak rozumíš jeho slovům o tom, že zastánci obřízky se chtějí vychloubat jen „tím, co se stalo na těle“?

I když Pavel už dříve naznačoval, jaké cíle mají jeho odpůrci a jaké pohnutky je vedou (viz Ga 1,7; 4,17), až v textu Ga 6,12.13 mluví poprvé přímo. Říká o nich, že „chtějí dobře vypadat před lidmi“. Výraz „dobře vypadat“ (ČEP) nebo „ukázat se“ (B21) v řečtině doslova znamená ukázat „pěknou (slušnou, milou) tvář“ a je odvozeno od slova „tvář“. Je zajímavé, že slovo „tvář“ má v řečtině i další význam – „maska herce“ a obrazně i role, kterou měl herec zahrát. Pavel tedy říká, že tito lidé se podobají hercům, kterým jde o uznání obecnosti. Zdá se, že falešným učitelům šlo i o to, aby si získali uznání u svých krajanů Židů v Galicii a u ostatních křesťanů ze Židů v Jeruzalémě.

Pavel upozorňuje i na další z jejich pohnutek – snahu vyhnout se pronásledování. Když se řekne pronásledování, představíme si většinou tělesné týrání. Stejně ničivé však mohou být i „mírné“ formy pronásledování – obtěžování nebo vyloučení. Pavel a další fanatičtí zelóti v Judsku v minulosti pronásledovali křesťany fyzicky (Ga 1,13), ale spolu s tím věřící jistě často pocítili i formy psychického nátlaku.

Židovští náboženští představitelé měli v mnoha oblastech stále významný politický vliv. Řím je oficiálně uznával, proto se mnozí křesťané ze Židů snažili s nimi udržet dobrý vztah. Tím, že pohany učili zachovávat Tóru a vedli je k obřízce, mohli v Galicii najít společnou řeč s místními Židy. To jim umožňovalo nejen udržovat přátelský kontakt se synagogami, ale dokonce i posílit spojení s křesťany ze Židů v Jeruzalémě, u kterých rostly pochybnosti a nedůvěra v souvislosti s prací mezi pohany (Sk 21,20.21). Není pochyb, že počínání falešných učitelů mohlo v určitém smyslu zlepšit výsledky misijní práce mezi Židy.

Ať Pavel myslí na jakoukoliv situaci, význam je jasný: „A všichni, kdo chtějí zbožně žít v Kristu Ježíši, zakusí pronásledování“ (2Tm 3,12).

Aplikace

Přemýšlej o důvodech, které vedly křesťany ze Židů k šíření bludů. Když vezmeme v úvahu všechny okolnosti, může se nám zdát jejich počínání rozumné. Proč nás mohou i ty „nejlepší“ motivy přivést na scestí? Kdy naposledy se ti stalo, že správná pohnutka nevedla k dobrému? Proč? Co ses z toho naučil?

Chlubit se křížem (Ga 6,14)

Já však se zanic nechci chlubit ničím, leč křížem našeho Pána Ježíše Krista, jímž je pro mne svět ukřižován a já pro svět. (Ga 6,14)

Osobní studium

Poté, co Pavel poukázal na pohnutky, které vedly některé k trvání na obrázce, naposled Galatským připomene své poselství evangelia, i když jen velmi stručně. Podle Pavla je evangelium založeno na dvou základních principech: (1) kříž stojí v centru evangelia (Ga 6,14) a (2) ospravedlnění jsme vírou, jsme nové stvoření (Ga 6,15). Dnes se soustředíme na první princip.

Naše dějiny jsou ovlivněny dva tisíce let trvající přítomností křesťanství. Sotva si tedy umíme představit, jaký šok vyvolala u adresátů Pavlova poznámka o kříži (Ga 6,14). Dnes je Kristův kříž běžným symbolem, který dokonce ve většině lidí vyvolává pozitivní pocity. V Pavlových dnech však kříž nebyl symbolem obdivu a vděčnosti, ale opovržení a nenávisti. Židy představa ukřižovaného Mesiáše urážela a pohoršovala. Pro Římany bylo ukřižování tak odporné, že ho dokonce ani nepovažovali za trest vhodný pro římského občana.

Pohrdání, s jakým starověký svět hleděl na Kristův kříž, jasně vidíme na nejstarších kresbách. Zachoval se kousek starověké kresby datované na začátek druhého století, kde je zobrazen ukřižovaný člověk s hlavou osla. Pod křížem je muž s rukama zdviženýma v uctívání a nápis: „Alexamenos uctívá svého boha.“ Tato kresba zesměšňuje Kristův kříž. V takovém ovzduší Pavel odvážně prohlašuje, že se nechce chlubit ničím jiným než Kristovým křížem!

Přečti si texty Ga 6,14; Ř 6,1–6 a Fp 3,8. Jakou změnu přinesl kříž do Pavlova života?

Kristův kříž přináší do života věřícího člověka radikální změnu. Kříž nás vyzývá k tomu, abychom přehodnotili svůj pohled na sebe, ale i to, jaký vztah máme k světu. Svět – současná doba a vše, co s sebou přináší (1J 2,16) – stojí v opozici vůči Bohu. Pokud jsme však zemřeli s Kristem, svět nad námi už nemá tu zotročující moc, jakou měl kdysi. Starý život, kterým jsme žili, skončil. Kdybychom použili Pavlovu metaforu, vyjádřili bychom to asi takto: Spojení mezi věřícím člověkem a světem by se mělo přerušit, jako kdyby jeden pro druhého byli mrtví.

Aplikace

Jak se změnil tvůj život, když sis uvědomil, že Kristus zemřel i za tebe? Čím se liší tvůj současný život od života, jakým jsi žil předtím, než ses odevzdal Kristu? Jak ovlivňuje kříž tvůj vztah k světu?

Nové stvoření (Ga 6,15)

Neboť nezáleží na obřezanosti ani neobřezanosti, nýbrž jen na novém stvoření. (Ga 6,15)

¹⁶A tak od nynějška už nikoho neposuzujeme podle lidských měřítek. Ačkoli jsme dříve viděli Krista po lidsku, nyní ho už takto neznáme. ¹⁷Kdo je v Kristu, je nové stvoření. Co je staré, pomínulo, hle, je tu nové! ¹⁸To všechno je z Boha, který nás smířil sám se sebou skrze Krista a pověřil nás, abychom sloužili tomuto smíření. (2K 5,16–18)

Osobní studium

Poté, co Pavel zdůraznil význam Kristova kříže v životě křesťana, vyzdvihuje druhý základní princip svého poselství evangelia – ospravedlnění vírou v Ježíše Krista.

Celé čtvrtletí jsme sledovali, že Pavel v podstatě postavil obřízku proti evangeliu. Není však proti obřízce jako takové. Vyslovil sice proti ní několik silných slov (Ga 5,2–4), ale jeho cílem nebylo dovést Galatské k závěru, že být neobřezaný je Bohu milejší než být obřezán. Člověk totiž může zaujmout stejný zákonický postoj k tomu, co dělá, jako k tomu, co nedělá. Otázka obřízky je sama o sobě nepodstatná. Podstatou pravého náboženství není vnější chování, ale stav našeho srdce. Jak řekl sám Ježíš, člověk může navenek vypadat nádherně, ale uvnitř může být duchovně „plný špíny“ (Mt 23,27). To samozřejmě neznamená (a Pavel to zdůrazňuje), že na způsobu našeho života nezáleží. Právě naopak. Víra se musí v životě člověka projevit.

Přečti si texty Ga 6,15 a 2K 5,16–18. Jak rozumíš tomu, že máme být „novým stvořením“?

Ktisis je řecké slovo, které překládáme jako „stvoření“. Může odkazovat buď na individuální stvoření (Žd 4,13), nebo na celé stvoření (Ř 8,22). V každém případě toto slovo předpokládá čin Stvořitele. A to chce Pavel vyzvednout. Člověk se nemůže stát „novým stvořením“ díky lidské snaze, ať už jde o obřízku, nebo o cokoli jiného. Ježíš hovoří o tomto procesu jako o „znovuzrození“ (J 3,5–8). Je to čin, při kterém se Bůh dotkne duchovně mrtvého člověka a vdechne do něj duchovní život. Je to další metafora, která popisuje Boží spásný čin. Pavel ho nazývá „ospravedlnění vírou“.

Podrobněji o zkušenosti nového stvoření mluví Pavel v 2K 5,17. Vysvětluje, že stát se novým stvořením znamená mnohem více než změnit záznam o nás v nebeských knihách. Pokud je někdo novým stvořením, znamená to, že již dnes došlo v jeho životě ke změně. Timothy George píše, že jde o „celý proces obrácení – obnovu působení Ducha svatého, který nás vede k pokání a víře, každodenní umrtvování a ožívání, stálý růst v posvěcení, který vede ke konečné shodě s obrazem Ježíše Krista.“ (George Timothy, *Galatians*, 438)

Ospravedlnění nepřichází do našeho života jako důsledek toho, že jsme se stali novým stvořením. Právě naopak, tato radikální změna je neklamným projevem toho, že jsme ospravedlněni.

Aplikace

Jakou zkušenost máš s „novým stvořením“? Je to podle tebe jednorázová záležitost, nebo spíše každodenní proces?

Závěrečné poznámky (Ga 6,15–18)

¹⁵Neboť nezáleží na obřezanosti ani neobřezanosti, nýbrž jen na novém stvoření. ¹⁶A všem, kdo se budou řídit tímto pravidlem, Izraeli Božímu, pokoj a slitování. ¹⁷Ať už mi nikdo nepůsobí těžkosti, vždyť já nosím na svém těle jizvy Ježíšovy. ¹⁸Milost našeho Pána Ježíše Krista buď s vámi, bratří. Amen. (Ga 6,15–18)

Osobní studium

Přečti si text Ga 6,15–18. Pavel vyslovuje své požehnání těm, kteří se budou řídit „tímto pravidlem“ (verš 16). O jakém pravidle tu Pavel mluví?

Slovo přeložené jako „pravidlo“ (řecky *kanón*) doslova odkazuje na rovnou hůl nebo tyč, kterou používali zedníci nebo tesaři na měření. Časem se tímto slovem v přeneseném významu začala označovat pravidla, limity nebo normy, podle kterých člověk něco hodnotí. Například když lidé mluví o novozákonním „kánonu“, myslí tím 27 knih Nového zákona, které se považují za autoritativní pro určování víry a praxe církve. Pokud učení „nevyhovuje“ tomu, co je v těchto knihách, nepřijímáme ho.

Přečti si texty Ga 6,14–17; 2K 4,10 a 11,23–29. Co jsou „znaky“ nebo „jizvy“ Pána Ježíše, které Pavel nosí na svém těle?

Slovo „znak“ (ČSP) nebo „jizva“ pochází z řeckého slova *stigmata*, ze kterého je odvozeno i naše slovo „stigma“. Pavel zde myslí na běžnou praxi vypalování znaků pána na tělo otroků, které byly formou identifikace, nebo na zvyk některých tajemných náboženství, kde se stoupenec označil znakem věrnosti. V každém případě „znakem (jizvou) Pána Ježíše Pavel nepochybně myslí jizvy, které na jeho těle zůstaly po pronásledování a těžkostech, jimž byl vystaven pro svou víru v Krista (2K 4,10; 11,24–27). Jeho odpůrci nyní trvají na tom, aby přesvědčil pohany, kteří se obrátili, aby přijali obrízku na znamení svého podřízení se judaizmu. Ale Pavel má znaky (jizvy), které ukazují, čím otrokem se stal. Nezná žádnou jinou věrnost než věrnost Kristu... Jizvy, které Pavlovi způsobili jeho nepřátelé během služby jeho Pánu, výmluvně svědčily o jeho odevzdání se Kristu.“ (6BC 989)

Aplikace

Nosíš i ty pro víru v Ježíše Krista na sobě nějaké „znaky“ (jizvy) – ať už tělesné, nebo nějaké jiné? Ve kterých oblastech svého života jsi pro víru trpěl nebo trpíš? Znáš ve svém okolí někoho, kdo takto trpí? Jak mu můžeš být povzbuzením?

Podněty k zamyšlení

„Golgotský kříž vyzývá a nakonec porazí každou pozemskou i pekelnou moc. Veškerá moc je v něm soustředěna a z něj vychází. Na kříži se Kristus vzdal svého života pro lidské pokolení. Tato oběť byla přinesena, aby člověk opět získal původní dokonalost. Ba co víc, aby u něj došlo k úplné změně charakteru a stal se vítězem.

Ti, kteří v Kristově síle porazí toho velkého nepřítele Boha a člověka, dostanou v nebi vyšší postavení než andělé, kteří nikdy nepadli. Kristus prohlásil: „Když budu povýšen ze země, potáhnu všechny k sobě“. Kříž, i když nenajde v srdci příznivou odezvu, působí mocným vlivem. Z generace na generaci byla aktuální pravda zjevená jako přítomná pravda. Kristus na kříži byl tím, v kom se setkaly pravda a milost – a spravedlnost a mír se políbily. To je to, co má pohnout tímto světem (MS 56,1899).“ (6BC 1113)

Otázky k rozhovoru

1. *Jaký význam má podle vás to, že Pavel začíná i končí svůj dopis zmínkou o Boží milosti? Porovnejte Ga 1,3 a 6,18.*
2. *Jaký vztah by měli mít dnes křesťané k světu v souvislosti s Pavlovým výrokem o tom, že „je ukřižován světu“ (6,14)? Jaký postoj by měli zaujmout k otázce životního prostředí, rasizmu, potratů atd., pokud zemřeli světu?*
3. *Jak člověk zjistí, zda prožívá zkušenost „nového stvoření“, o níž Pavel píše?*
4. *Jak byste na základě našeho společného studia Listu Galatským vyjádřili Pavlův názor na následující témata: zákon, skutky zákona, ospravedlnění vírou, stará a nová smlouva, Kristovo dílo a podstata křesťanského života?*

Shrnutí

Pravé náboženství se nezakládá na vnějším chování, ale na stavu našeho srdce. Když se srdce podřídí Bohu a člověk poroste ve víře, jeho život bude stále více odrážet Kristův charakter. Srdce musí být ovládnuto Kristem; vše ostatní pak bude přirozeně následovat.